

Koolinoorte arhitektuurikonkurss 2024

„KUIDAS ELAD, KOOLIHOOV?“

Tõnismäe Riigigümnaasiumi koolihoov

INSPIRATSIOONIPANK

Linnalabor 2024

Hea kaaslane!

(maastiku)arhitekti töö on mitmetahuline ja vajab erinevate teemadega sina-peal olemist. Konkursiaastatega on erinevaid olulisi teemasid omajagu kokku kogunenud ning otsustasime nendest kokku panna inspiratsioonipanga. Alati võib täiendavalt sirvida ka möödunud aastate konkursiteemasid ning nende juhendmaterjale, mis on ülesleitavad konkursi kodulehel www.nooredarhitektid.ee

[SEITSE PÕHIMÕTET HEA AVALIKU RUUMI/LINNAVÄLJAKU KUJUNDAMISEKS](#)

[MAASTIKUARHITEKTUUR](#)

[LINNAHALJASTUS](#)

[Konteinerhaljastus](#)

[Toidu kasvatamine linnas](#)

[Niita või mitte niita?](#)

[Haljaskatus/rohekatus/murukatus](#)

[PARKIMINE](#)

[VALGUSTUS](#)

[LINNAMÖÖBEL](#)

[KAS RUUM TINGIB INIMESE OLEMASOLU VÕI VASTUPIDI?](#)

[KONTROLLKÜSIMUSED](#)

SEITSE PÕHIMÕTET HEA AVALIKU RUUMI/LINNAVÄLJAKU KUJUNDAMISEKS

Project for Public Spaces on pikaajalise ja ülemaailmse kohalooime kogemuse (sh halbade ja ebaõnnestunud näidete analüüsist tuletatud õppetunnid) järgi reastanud 10 põhimõtet, mis lisaks füüsilisele ruumikujundusele, disainile ja arhitektuurile on eduka avaliku ruumi taga. Siin kokkuvõtte olulisematest:

1. Identiteet

Hea avalik ruum liidab kogukonda, loob neile ühise meie-pildi ja ruumi ning jätab olulise märgi linnast väljastpoolt tulijatele. Ilma iseloomuta ja kohalikke olusid arvestamata kujundatud anonüümne ruum seda ei paku. Linnaväljakul peab olema selge oma nägu ja kujundus peaks keskenduma peamise idee väljatoomisele.

2. Tõmbepunktid

Iga hea avalik ruum/linnaväljak sisaldab mitmeid väiksemaid kohti, mis meelitavad erinevaid inimesi. Need võivad olla väga tillukesed (kohvik, skulptuur, lava, mänguväljak, müügikäru) ning pigem peitub võti mitmekesisuses.

3. Mugavused

Linnaväljaku mugavaks kasutuseks peaks seal leiduma nii pinke, prügikaste, pimedal ajal valgustust (sh meeleoluks), kunsti jm, mis loob suhtlemiseks ja olemiseks vajaliku raami ja tegevuspaiga.

4. Paindlikkus

Linnaväljaku/hea avaliku ruumi kasutus muutub ajas ning seega peab paindlikkus olema juba alguses sisse ehitatud, eriti kuna tulevikku me päriselt ennustada ei oska.

Linnamööbel, mida saab ümber paigutada, on selleks üks võimalus (nt ajutine lava, kokkupandavad toolid jne).

5. Aastaaegadega arvestamine

Hea linnaväljak või läbi mõeldud avalik ruum ei ole elav ainult kord aastas, lühikesel suveperioodil, vaid pakuvad mõnusat ruumi ja tegevusi igal aastaajal.

6. Ligipääsud

Ükski linnaväljak või avalik ruum ei hakka tööle, kui sinna ei ole lihtne juurde pääseda ning seda eelkõige jala liikudes. Jalakäijasõbralik kujundus, lähedalasuvad ühistranspordipeatused ja aeglustatud autoliiklus on siin võtmetähtsusega.

7. Kaheksajala haarmed

Sama oluline kui väljaku äär on ühendused tänavate ja kõnniteedega. Hea linnaväljaku/avaliku ruumi mõju ulatub ka lähimate kvartaliteni, muutes tänavaid rahulikumaks ja rahvarohkemaks ning ühenduskohad on omamoodi väravad (kaugelt nähtavad ja kutsuvad).

MAASTIKUARHITEKTUUR

Maastikuarhitektuur - see on keskkond + disain + teadus + kunst. Maastikuarhitektuur tegeleb maastike plaanipärase kujundamisega. Inimesed muudavad oma tegevusega maastikku, olgu see linnade loomine, arendamine või kahanemine, kaevanduste ja tunnelite rajamine või põlluharimine.

Maastikuarhitektuur on valdkond, mis seob omavahel looduslikud maastikukomponendid - taimestik, reljeef - ja inimese poolt kavandatud objektid - hooned, teed, sillad - saavutades kunstiliselt, tehniliselt ja ökoloogiliselt seotud terviku. Maastikuarhitektuuri stiile on väga erinevaid - eesmärgiks võib olla loodusmaastike ilu rõhutamine, nt Inglise park või hoopis kindlate ornamentide kujundamine, nt Prantsuse park. Maastikuarhitektuuri üks peamisi eesmärke on tõsta maastike kvaliteeti, esteetilist väärtust ning planeerida inimtegevust ja väliruumi võimalikult kestlikult nii, et see looduskeskkonda minimaalselt kahjustaks.

Kes on maastikuarhitekt? Maastikuarhitekt tegeleb maastike (väljakud, pargid, mänguplatsid jne) ruumilise kujundamise ja kavandamisega. Maastikuarhitekti töö algab maastiku analüüsimisega, vaadeldes, milline on olemasolev taimestik, loomastik, pinnas, pinnavormid, kliima ja asustus. Seejärel koostab ta haljastusplaani ja kujunduse, mis sobitub alale loodava hoonestuse ning selle kasutusotstarbega.

Tihti kavandab maastikuarhitekt ka rajatise ja elemente - pingid rekreatsiooniväljakud, varjualused, prügikastid, valgustus jne. Samuti tegelevad maastikuarhitektid ajalooliste paikade ja mälestiste restaureerimisega.

Maastikuarhitekti töös on oluline tunda nii looduskeskkonda, kultuuri kui ka tehnilisi lahendusi. Arhitektil peab olema ruumiline ja loov mõtlemine. Tänapäeval tehakse suurem osa tööst erinevate arvutiprogrammidega, samuti hõlmab amet ka välitööde tegemist. Maastikuarhitektid töötavad maastikuarhitektuuri-, planeerimis- ja arhitektuuribüroodes, kohalikes omavalitsustes ja riigiasutustes ning keskkonnaorganisatsioonides. Maastikuarhitekti ülesanne on luua meeldiv ja mugav elukeskkond kõikidele kasutajagruppidele (lapsed, noored, täiskasvanud, eakas, vaegliikujad, jalakäijad, jalgratturid, autojuhid, jne).

LINNAHALJASTUS

Haljastus, sh lilled, puud, vertikaalhaljastus, murukatused, linnaaiad, on oluline mitmest seisukohast. See pakub esteetilist naudingut, aitab vähendada heitgaasidest tekkivat õhusaastet ja on ühtlasi mürabarjääriks. Samuti toimib haljastus linnakeskkonnas rohekoridorina erinevatele linnu- ja loomaliikidele ning putukatele. Linnalooduse ja -haljastuse teemat võib konkursitöö valmistamisega paralleelselt käsitleda ka loodusõpetuse tunnis. Pelgalt muruplatsidest linnaruumis ei piisa, vaid oluline on ka liigiline mitmekesisus, samuti haljastusest saadav esteetiline kogemus.

Mitmekülgne ja -rindeline tänavahaljastus
Rootsis¹

Efektse välimusega toidutaimed linnaruumis²

---

¹ Allikas: <https://landezine.com/jaktgatan-and-lovangsgatan/>

² Allikas: <https://www.aiaidee.ee/tag/linnahaljastus/>

Linnaruumi liigendamine haljastusega, vasemal
Manchester, UK³

Kolding, Taani. Erakogu

Konteinerhaljastus

Konteinerhaljastus on hooajaline (ilu)taimede kasvatamine teisaldatavates kasvuanumates ehk konteinerites. Sageli kasutatakse konteinerhaljastust kohtades, kus õhu saastatus või mulla vähesus ei võimalda püsihaljastust. Konteinerhaljastus elavdab alasid nagu trepid, avarad terrassid ja sillutatud pinnad, tuues tihtipeale esile seeläbi muid märkamatuks jäävaid kauneid detaile. Samuti võimaldab konteinerhaljastus vahetada äraõitsenud lilled sujuvalt õitsvate vastu ning luua ajutisi kompositsioone tähtpäevade ja sündmuste puhuks, sest haljastust saab vastavalt vajadusele ümber paigutada. Aga miks mitte kasutada konteinerites ilutaimedena hoopis meile igapäevaselt tuntud köögivilju, maitsetaimi jms või rajada hoopis rohkem lõhnameelele suunatud lahendusi.

Loe lähemalt:

1. <http://kristmar.blogspot.com/2015/07/konteinerhaljastus.html>
2. Tiina Raide magistritöö "Konteinerhaljastuse praktikad katusehaljastuses. Kasutamine ja probleemid Eestis", 2017
<https://digikogu.taltech.ee/et/item/a6fd4ee7-a6f6-4043-9458-459fe3e87688>

---

³ Allikas: <https://www.pinterest.com/pin/844493671889019/>

TTÜ hoovilahendus (autor Kivisilla aia- ja maastikukujundus)⁴

Võru uus keskväljak (autor Stuudio Tallinn).
Allikas: Võrumaa Teataja⁵

Toidu kasvatamine linnas

Linnaaiandus ei ole enam pelgalt rõdukastis maitsetaimede kasvatamine, vaid üha enam tuure koguv ökoloogilisema elustiili osa. Paljud linnaelanikud otsivad võimalusi, kuidas linnatingimustes ise juur- ja köögivilju kasvatada, vahel ka täitsa suurtes kogustes. Linnaaiandus on ka hea viis kogukonna kokku toomiseks, sest liidab sarnase maailmavaate ja elustiiliga inimesi. Näiteks tegutseb Tartus Annelinna veerel Tartu Maheaed ja Karlovas Aleksandri tänavas Aleksandri aed, Tallinnas Lasnamäel Laagna aed, Põhjala tehases jm.

⁴ http://www.kivisilla.ee/?page_id=47

⁵

<https://vorumaateataja.ee/koik-uudised/elu-ja-kultuur/23954-lugeja-mure-kesklinna-park-keskva-eljak-voi-seminari-vaeljak-mis-on-mis>

Loe lisaks:

1. Söödav Linn (2009) <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/20179>
2. <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/toiduvorgustikud-linnas/>
3. <https://tartu.postimees.ee/4263101/siim-vatalin-linnaaiandus-on-ruumipoliitika>

Laagna aed Lasnamäel, allikas: Tallinna Keskraamatukogu⁶

Niita või mitte niita?

Lisaks eeltoodud teemadele, leiab üha suuremat kõlapinda kontseptsioon **kureeritud elurikkus**. Selle eesmärk on lihtne - tuua linnadesse tagasi loodust selle algses olemuses, s.t. vähem niita, vähem kujundada ja disainida, et linna haljasalad oleksid mitmekesisemad ja

---

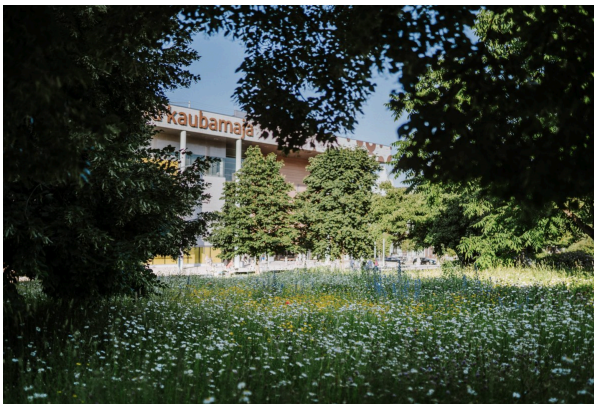
6

https://keskraamatukogu.ee/raamatukogu/laagna-raamatukogu/37500652_226418244667054_1096214926843707392_n/

erinevaid linde, loomi ja putukaid ent ka inimesi kutsuvad. Kureeritud elurikkuse eestvedajad on seisukohal, et: “Elurikkuse suurendamine on linnades vajalik kliimamuutuste mõjude leevendamiseks ning liikide ja nende elupaikade kao vähendamiseks. Ka loob elurikkus inimestele vaimselt ja füüsiliselt parema elupaiga.”⁷ Tartu on üks esimesi linnasid, kus on otsustatud vähem niita, eriti viimaste aastate põuaste suvede valguses.

Sarnane ettevõtmine on nt Putukaväil Tallinnas. Putukaväil on liigirikas niiduilmeline looduskeskkond, linnaosade vaheline rohekoridor ja liikumisruum inimestele, mis läbib 6 linnaosa. Putukaväil kulgeb piki endist raudteetammi ja tänast kõrgepingeliinide koridori. Kõrgepingeliinide viimisel maakaablistse vabaneb potentsiaal ülelinnaliseks linearpargiks.

Kureeritud elurikkus Tartus⁸

Planeeritud putukaväil Tallinnas⁹

Loe lisaks:

1. <https://tartu2024.ee/elurikkus>
2. <https://www.delfi.ee/artikkel/120171696/kureeritud-elurikkus-toob-ja-loob-tartu-haljasaladele-rikkalikumalt-elu>
3. <https://www.putukavail.ee>

⁷ Allikas: <https://tartu2024.ee/elurikkus>

⁸ Foto autor Mana Kaasik, allikas

<https://www.delfi.ee/artikkel/120171696/kureeritud-elurikkus-toob-ja-loob-tartu-haljasaladele-rikkalikumalt-elu>

⁹ Allikas: <https://www.putukavail.ee/uuringud>

Haljaskatus/rohekatus/murukatus

Euroopas koguvad järjest populaarsust murukatused, mis Eestis tänaseks veel väga kõvasti kanda kinnitanud ei ole. Murukatusel on esteetiline, ökoloogiline ja praktiline väärtus, mis sobitub suurepäraselt erinevatesse keskkondadesse. Nad toovad leevendust linna vihmaveesüsteemile, seovad õhus lenduvat tolmu ja summutavad müra. Ja mis kõige olulisem - murukatus on silmale ilus ja roheline vaadata! Murukatuse võib ehitada nii klassikalise hooldusvaba roheline katusena kui ka õitsva ja hoolitsetud katusaiana.

Tartu Naerumaa lasteaia rohekatus (autor Tajuruum)¹⁰

Loe lisaks:

1. <https://et.wikipedia.org/wiki/Haljaskatus>
2. <https://www.aripaev.ee/uudised/2015/09/15/muru-katusel-hoiab-sooja-ja-tokestab-mura>
3. <https://majandus24.postimees.ee/1193360/kuidas-saada-korralikku-murukatust>
4. <https://moodnekodu.delfi.ee/news/ehitus/rohekatuse-abc-millist-rajada-ja-kuidas-ehitada?id=81773883>

---

¹⁰ Allikas: <https://www.tajuruum.eu/projektid/naerumaa-lasteaed>

PARKIMINE

Autostumise hüppelise kasvuga on parklate rajamine ja sellega seonduvad ruumiküsimused linnaruumis - jagatud ruum, autod võtavad kergliiklejate ruumi - tihti enam konflikte tekitavaid teemasid¹¹. Kellele on parkimiskohti liiga palju, kellele jälle liiga vähe. Meeles tuleb pidada, et parkimiskohti peaks olema nii autodele, bussidele, aga ka jalgratastele. Parklate kavandamisele tuleb aga läheneda loominguiliselt. Üha enam levib praktika, kus parkimiskohad on liigendatud haljastusega. Samuti saab kasutada erinevaid katendeid, st parklad ei pea alati olema lihtsalt asfalteeritud väljad.

Teemanti park Laagri alevikus (autor TajuRuum OÜ). Allikas: TajuRuumi kodulehekülg, fotode autor Erge Jõgela¹² Allikas: Pinterest¹³

¹¹ Peep, M. 2010. Sõidukite parkimisvajaduse arvestamine Tartu linna planeeringutes. Tartu Ülikool

¹² <https://www.tajuruum.eu/projektid/teemanti-park>

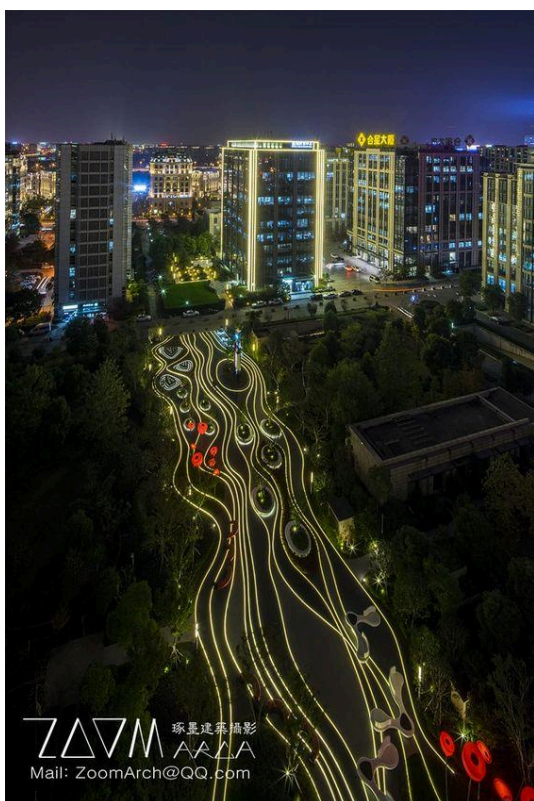
¹³ <https://www.pinterest.com/pin/362891682466731145/>

Zenith de Strasbourg kontserthalli parkla Prantsusmaal. Allikas: *Pinterest*

VALGUSTUS

Linnaruumi kavandamisel on oluline roll ka valgustusel. Eestis on pimedat aega palju, kuid erinevad valguslahendused annavad palju võimalusi selle parandamiseks. Samas on oluline jälgida, et lisanduv valgus ei tekitaks liigselt valgusreostust. Vahel arvatakse, et “hea valgustatus” on liigne või üle valgustamine, aga tegelikkuses see hoopis kahjustab keskkonda - nii inimeste heaolu (nt hoonetesse sissetungiv valgus või pimestusräigus valgustist), majandust (energia ületarbimine) kui ka normaalseid looduslikke protsesse (ajab segi loomade öö- ja päevarütmi, toob kaasa mitmete liikide arvukuse vähenemise ning muutuseid taimestikis).

Shanghai Langshizangfengi pargi öine valgustus¹⁴

Valgustielement Helsingis¹⁵

¹⁴ Allikas: <https://mooool.com/en/shanghai-langshizangfeng-belt-collins.html>

¹⁵ Allikas: <http://www.henrikkam.com/art>

Väliruum peab olema vajalikul määral nähtav ja turvaline läbida-kasutada, samal ajal saab valgustus välja tuua võluvaid objekte või luua meeleolusid, mis päeval tunduvad nii tavalised või ilmselged (nt puud, müüriorvad, jalakäigutunnelid jne). Valgust saab lisada erinevate valgustitega - mastvalgustid, pollarid, prožektorid. Kuid samuti on võimalik integreerida valgus kujunduselementide sisse ning moodustada põnevaid lahendusi. Kaasaegsemad viisid hõlmavad ka nn tarku kõnniteid, mis salvestavad päeval päikesevalgust ja öösel helendavad. Kuidas saaksid valgusega tekitada meeldiva ja kutsuva ala?

Valgusinstallatsioon Teheranis¹⁶

Kõnnitee äärekivisse integreeritud valgustus¹⁷

¹⁶ Allikas: <https://www.designboom.com/art/aepioneer-light-tunnel-tehran-11-08-2016/>

¹⁷ Allikas:

https://www.boredpanda.com/design-therapy-pics/?utm_source=pinterest&utm_medium=social&utm_campaign=organic

LINNAMÖÖBEL

Linnamööbli puhul võiks tähelepanu eelkõige suunata sellele, et esmalt oleks see kasutajasõbralik ja ilmastikukindel. Ideaalne linnamööbel on multifunktsionaalne, st pakub lisaks istumisele ka võimalusi muudeks tegevusteks. Linnamööbel võib hõlmata mänguväljaku elemente või ollagi üks suur mänguväljak (sh ei tasu unustada, et ka suurematele-vanematele inimestele tegelikult meeldib mängulisus). Istumiskohtade kavandamisel on äärmiselt oluline nende paigutus ruumis. Puude, pinkide ja prügikastidega ühtlaselt kaetud väli ei paku mugavaid kohti, kus olla ega oma ühetaolisuse tõttu ka visuaalset naudingut. Istumiskohad peaksid samuti olema mitmekesised – valida peaks saama nii päikese käes kui varjus olevate pinkide vahel, nii mugavate lamamistoolide, pikemate-seltskondlikemate pinkide kui toetamiseks mõeldud pindade vahel. Siinkohal tasub arvestada, et lisaks tavapärasele, nn ametlikele istumiskohtadele saab istumiseks ja olemiseks kasutada ka astmeid, pjedestaale ja mälestusmärke jms. Linnamööbel võib suhtlemist, sh vestlemist raskendada või soodustada – vestlemist soodustaval viisil paigutatud mööbel kutsub aega veetma suuremaid seltskondi, kuid vastavalt vajadustele ja soovidele saab seal mõnusalt aega veeta ka üksinda. Mänguruum on kvaliteetse linna loomulik osa ning see ei tähenda ilmtingimata kataloogitoodetest koostatud lastemänguväljakut. Lihtsad lahendused töötavad tihti kõige paremini – fantaasiat kasutades saab igast kivist, postist, lombist või künkast mängumaa. Mäng on eneseväljendus, loominguline tegevus, mida peaksid ja võiksid harrastada inimesed igas vanuses ning selleks tuleks neile võimalused luua.

Elemendid, mida linnaväljakul kasutatakse, ühtivad tihti koolihoovide, õuealade, mänguväljakute või tänavate kujundamisel kasutatavatega. Nii saab näiteks moodustada silma jäänud näidete fotodest (kas ise pildistatud või veebist otsitud) kujundada ühise või eraldi inspiratsiooniseina, mis annab hoogu ja mõttelendu omapoolsete ruumikujunduste loomisele. Heade näidete galerii on ka võimalus üheskoos arutada, mis meeldib, mis mitte ja miks ning õppida tundma erinevaid materjale.

Loe lisaks:

<https://menu.err.ee/1609426390/pildid-tartu-keskparki-kerkis-onnilaagri-kaigus-viis-omanaolist-onni>

Pink-lillekonteiner - Tallinna Taskupargis¹⁸

Pink ei pea olema vaid pink! Lisaks võib linnamööbel pakkuda kaetud ruumi, varjulisemaid omaetteolemise kohti, seltskondadega ajaveetmise võimalusi, esinemispaiku, liikumisrõõmu ja puhkehetki. Samuti võib kunst olla osa ruumikujundusest - nt skulptuur, mida saab lisaks vaatamisele ka päriselt kasutada.

---

¹⁸Allikas:

<https://www.facebook.com/KesklinnaValitsus/photos/a.738944646168706/5665997930129995/>

Modulaarne linnamööbel¹⁹

¹⁹Allikas: <https://designers.org/design.php?ID=102377>

KAS RUUM TINGIB INIMESE OLEMASOLU VÕI VASTUPIDI?

Linnaelu on iseõimenduv protsess – kus on, sinna tuleb juurde, ning see kehtib nii inimeste, tegevuste kui ettevõtete puhul. Linnaväljakul peaks kindlasti olema ruumi nii reguleeritud tegevusteks (kohvikud, restoranid, kauplused, ühiskondlikud hooned nagu raekoda, kirik, muuseum jms) kui ka spontaanseteks ettevõtmisteks (erinevad mängud, sõpradega kogunemised). Ruum peab looma eelkõige võimalusi, olema piisavalt avar ja mitmekesine ka sellisteks tegevusteks, mida kohe kujundamisel ette näha ei oska. Ruum ja linnamööbel kujundavad linnaelu raamistikku, millest sõltub, kui palju ja mida seal teha. Lisaks alalistele, püsivatele raamidele ja tegevustele on aga alati tarvis tingimusi ajastamiseks ettevõtmisteks: hooajalised turud, erineva pikkusega festivalid, spordisündmused vm (rahvarohked) vabaõhuüritused. Veel eraldi ruum peaks linnas olema lühiajalisteks või ühekordseteks tegevusteks nagu muusika (tänavamuusikud), võimlemine (erinevad ühistreeningud), pidustused ja paraadid. Hooajaliste ja ühekordsete sündmuste juures tasub arvestada ka sellega, et need väljakud, mis on rahvast täis vaid sellistel puhkudel, ei ole siiski automaatselt hea ruum. Kvaliteetse avaliku ruumi tunneb ära selle järgi, et seal on igapäevaselt inimesi ning regulaarseid ruumikasutajad ka ilma spetsiaalse programmita.

KONTROLLKÜSIMUSED

Enne projekti kallale asumist ja ruumiliste lahenduste väljamõtlemist tasub korraaks aeg võtta ja mõelda, kas on olemas vastused järgmistele küsimustele:

- Kus asuvad eri ilmakaared? Kuidas liigub päike?
- Millised hooned ja asutused paiknevad konkursiala läheduses?
- Kes ruumi kasutavad? Kes võiksid tulevikus seda ruumi kasutada?
- Milliseid tegevusi praegu siin teha saab? Millest on puudus? Mida tahaksid teha erinevad inimesed erinevas vanuses? Mida on nende tegevuste jaoks vaja lisada?
- Kas tegevus- ja olemisruumi saavad mugavalt kasutada ka erivajadustega inimesed?
- Kuidas teha nii, et ruum oleks kutsuv?
- Mis võiks olla haljastuse eesmärk (puude vari, muruplats, lillepeenar, söödavate taimede aed, ronitaimedega varjestus, põõsaste või kõrrelistega piiride tähistamine jne)?
- Milline on linnamööbel? Kuidas valgustada ruumi pimedal ajal? Mis on valgustuse eesmärk - turvalisus, tähelepanu tõmbamine, meeleolu loomine?

Head mõttelendu!